

TISKOVÁ ZPRÁVA

Chráněná území v Evropě zmírňují dopad klimatických změn na distribuci ptáků

Pavón-Jordán D., Fox A.D., Clausen P., Dagys M., Deceuninck B., Devos K., Hearn R.D., Holt C.A., Hornman M., Keller V., Langendoen T., Ławicki Ł., Lorentsen S.H., Luigujõe L., Meissner W., Musil P., Nilsson L., Paquet J.-Y., Stipniece A., Stroud D.A., Wahl J., Zenatello M. & Lehikoinen A. 2015: **Climate-driven changes in winter abundance of a migratory waterbird in relation to EU protected areas. Diversity and Distributions** DOI: 10.1111/ddi.12300

Globální oteplování způsobuje změny v rozšíření mnohých druhů ptáků. Jedním z nich je morčák bílý, vzácný a celoevropsky chráněný druh kachny, jehož zimující populace se v důsledku zmírnění klimatických podmínek posunula v posledních 25 letech do severovýchodní Evropy. Nejnovější studie v časopisu „Diversity and Distributions“ devatenácti vědců z šestnácti evropských zemí, založená na výsledcích Mezinárodního sčítání vodních ptáků (International Waterbird Census), dokazuje, že Ptačí oblasti, (Special Protected Areas - SPA), které byly vyhlášeny na základě Směrnice o volně žijících ptácích, přispěly k uvedeným změnám v rozšíření tohoto druhu.

„V severovýchodní Evropě nyní zimuje 32 % celosvětové populace morčáků bílých, což je zřetelný nárůst oproti 6 %, které tam zimovaly před dvěma desetiletími. Navíc bylo prokázáno, že nárůst populace v posledních 25 letech je v Ptačích oblastech dvojnásobný oproti nechráněným lokalitám“, říká Diego Pavón Jordán z Finského přírodovědného muzea.

Výzkum dokládá, že kvalitně připravená síť chráněných území může redukovat vliv klimatických změn na biodiverzitu tím, že ochrání nejvhodnější prostředí pro jednotlivé druhy, které je pak mohou využít při svém šíření.

Výsledky právě publikované studie ale odhalily určité nedostatky sítě Ptačích oblastí, a to zejména na severu EU. Některé země vyhlásily tento typ chráněných území před více než 20 lety, kdy ještě nebyly brány v úvahu změny životního prostředí, kterým jsme nyní vystaveni. Více než 8 z 10 morčáků bílých zimujících v Lotyšsku a ve Švédsku se vyskytuje v dosud nechráněných územích a ve Finsku se na podobných nechráněných lokalitách nachází téměř všichni morčáci bílí.

„V případě, že budou změny distribuce druhů v důsledku klimatických změn pokračovat i v budoucnu, vyvstane jasná potřeba aktualizovat síť Ptačích oblastí nejen pro morčáka bílého, ale také pro mnohé jiné druhy ptáků. Jen tak může být naplněn smysl této sítě, jímž je zachování efektivní ochrany jednotlivých druhů“, říká Aleksi Lehikoinen z Finského přírodovědného muzea.

Autoři uvedené studie považují za důležité i zachování Ptačích oblastí na tradičních zimovištích v jihozápadní Evropě, kam se mohou ptáci přesunout v případě nepředvídatelných klimatických výkyvů. Kromě toho je však nutné rozšíření sítě monitorovaných lokalit zejména v severovýchodní a střední Evropě, kde se objevují

nová zimoviště. Vytvoření komplexní sítě Ptačích oblastí v celém areálu rozšíření je hlavním cílem Směrnice o ptácích EU a sítě lokalit Natura 2000. Pro jeho dosažení musíme věnovat větší úsilí výzkumu a ochraně populací vodních ptáků i jejich prostředí.

Contact information:

Diego Pavón Jordán (Researcher), Finnish Museum of Natural History,
+358445061210, diego.pavon-jordan@helsinki.fi

Aleksi Lehikoinen (Academy Research Fellow), Finnish Museum of Natural History,
+358451375732, aleksi.lehikoinen@helsinki.fi

Petr Musil (výzkumný pracovník), Katedra ekologie, Fakulta životního prostředí, Česká zemědělská universita, ++420 602 664084, .musil@fzp.czu.cz

Podrobnější informace:

Link to the original publication:

<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/ddi.12300/abstract>

Doplňující informace:

- **Morčák bílý (*Mergellus albellus*)** je malá bíločerně zbarvená kachna, která hnízdí v severní části Eurasie. V rámci Evropské Unie hnízdí pouze ve Švédsku a Finsku. Po vyhníždění migruje na jih a přezimuje na vnitrozemských vodách či na mořském pobřeží.
- *„V České republice zimuje morčák bílý především na větších nezamrzajících řekách a přehradách, ve středních a severních Čechách (zejména Vltava, Labe a Ohře) a na jižní Moravě (vodní dílo Nové Mlýny, Dyje, Svatka, Morava). Další významné lokality se nacházejí na stojatých vodách středních Čech (např. přehrada na Želivce, pískovna u Kolína). Celkově v České republice zimuje 70-120 jedinců a jejich počet dlouhodobě narůstá“. V posledních 10 letech jich 45 % bylo zaznamenáno právě ve vyhlášených Ptačích oblastech, uvádí Petr Musil z Fakulty životního prostředí ČZU v Praze.*
- Chráněná území hodnocená v této studii jsou tzv. Ptačí oblasti (Special Protected Areas - SPA), vyhlášené EU podle článku 4 tzv. Směrnice o ptácích (Birds Directive). Každý členský stát EU se v této souvislosti zavázal vyhlásit nejvhodnější území pro druhy uvedené v příloze I. této směrnice. Jedním z těchto druhů je i morčák bílý. V rámci takto vyhlášených území se členské státy zavazují udržet příznivý stav populace druhů, pro něž byla jednotlivá území vyhlášena, což představuje regulaci rozvoje lidských aktivit, které mohou mít na příslušné ptačí druhy negativní dopad.

Morčák bílý (*Mergellus albellus*)

Foto: *Milosz Kowalewski*